

A pénz ereje és a kegyelem hatalma

Évente egyszer azzal kezdem az igehirdetést, hogy évente egyszer az adakozásról szólok az Ige alapján. Évente egyszer elmondom, hogy ez az igehirdetés elsősorban azoknak szól, akik Jézus követői, a gyülekezet tagjai, hiszen Isten először nem a pénzünket, hanem a szívünket keresi (ami sokkal több, és amit neki átengedni sokkal „költésesebb”, mint csak pénzünk egy részét). Évente egyszer tehát ezt mondom, de most nem mondom. Azért nem, mert – bár fogok beszélni az adakozásról is – ma elsősorban a pénzhez, vagyonhoz való viszonyunkról kívánok szólni. Két ember, a szíriai Naámán és az izraeli Géházi történetén keresztül tekintünk rá arra a hatalomra, amit a pénz jelent, és arra a hatalomra, amit a kegyelem jelenthet mindannyiunk élete felett. Naámán egy kívülálló, leprás, aki – miután óriási egzisztenciális változáson megy keresztül – bentlévővé és gyógyulttá lesz. Géházi a belül lévő, egészséges, aki a pénz hatalma által kívülvalóvá és leprássá lesz. Az egyik férfi szíve meggyógyul, és ezt tükrözi vissza a teste. A másik férfi szíve lelepleződik, megbetegszik, utat enged a romlásnak, és ez megjelenik a leprában. Lássuk, hogyan munkál a pénz, és hogyan a kegyelem!

I. Az evangélium története: Naámán és a kegyelem ereje

Naámánnak mindene megvan, ami csak lehetséges: sikeres, gazdag, befolyásos és elismert. Szíria hadseregparancsnoka, az arámok királyának első embere, aki számos Izrael elleni csatából tért vissza győztesen. „Általa szabadította meg az Úr Arámot” – olvassuk, ami nem kis bátorságot feltételez a szentírótól, hiszen azt vallja meg, hogy Izrael Istene minden nép Ura, és akkor is ő cselekszik, amikor saját népe húzza a rövidebbet. Naámán tehát az Úr eszköze volt, ha tudta, ha nem (inkább nem). A bevezetés egészen kerek és teljes lenne, ha nem így summázná a szentíró: „*Ez a férfi erős vitéz volt, de bélpoklos.*” És e rövid szócska minden mást felülír. Hiszen ha bélpoklos, ha leprás – és legyen ez az állapot egészen kezdeti stádiumban, mások előtt még láthatatlan – mégis a legszörnyűbb ítéletet hordozza magában. Kizárja Naámánt mindabból, ami az övé. Idővel kizárja a társadalmi megbecsülésből, hiszen nem jelenhet meg és nem érintkezhet másokkal. Kizárja a munkájából, kizárja a családjából, a házasságából, az önbecsüléséből, és végül az életből. Naámán tehát, mint mindenki más is hasonló helyzetben, kapaszkodik. Minden reménysugárba belekapaszkodik, még akkor is, ha az annyira valószínűtlen, mint egy rablósapatok által foglyul ejtett izraeli kislány, felesége szolgálóleánya szava: „*Bárcsak eljuthatna az én uram a samáriai prófétához, az majd meggyógyítaná bélpoklosságából.*”

A gazdag és befolyásos Naámán éppen úgy tesz, ahogy a gazdag és befolyásos emberek szoktak. Felhasználja kapcsolatait és vagyonát. Ezért diplomáciai úton felveszi a kapcsolatot Szíria királya Izrael királyával, aki előtt hamarosan megjelenik a rettegett hadvezér mesés kincsekkel felszerelve. Karavánja 340 kg ezüsttel és 90 kg

arannyal megrakodva érkezik Izrael királyának palotája elé. Naámán bízik a vagyonában és a diplomáciában, Izrael királya pedig megretten, látva tehetetlenségét: *„Hát Isten vagyok én, aki megölhet és életre kelthet, hogy ideküld ez énhozzám egy embert, hogy meggyógyítsam bélpoklosságából?! Értsétek és lássátok meg, hogy ürügyet keres ellenem!”* Izrael királya jól mérte fel a helyzetet: akármennyi pénzt is adnak neki, ő nem tud gyógyítani. A királyi adminisztráció nem a gyógyulás forrása.

A névtelen szolgálólány azonban nem tévedett, hiszen valóban van próféta Izraelben. Így érkezik meg Naámán teljes kíséretével, lovaival és kocsijaival (a katonai erő szimbólumai) Elizeus háza elé. Tisztelettel megáll előtte, nem megy be. Azonban a próféta sem jön ki, így a találkozás majdnem elmarad. Szolgáját küldi ki a következő üzenettel: *„Menj, és fürödj meg hétszer a Jordánban, akkor újra megtisztul a tested.”* Naámán pedig dühöng, és azonnal távozik: *„Én azt hittem, hogy majd ki fog jönni, elém áll, és segítségül hívja Istenének, az Úrnak a nevét, azután végighúzza kezét a beteg helyen, és meggyógyít a bélpoklosságból. Hát nem többet érnek-e Damaszkusz folyói ... Izrael minden vizénél? Megfürödhetnék azokban is, hogy megtisztuljak!”* Minden bolond meg tud fürdeni a Jordánban, mi ebben a különleges? Minek jöttem ide, minden kincsekkel felpakolva, ha még csak ki sem jön hozzám? Ki vagyok én, hogy egy szolgálóval akar elintézni? Mit pancsikáljak a Jordánban, ha sokkal nagyobb, szebb, hatalmasabb folyók vannak az én otthonomban? Hogy képzelem, hogy nem adja meg azt a tiszteletet, amihez szoktam? Mi van ennek az embernek, ami nekem nincs? Ha úgy akarom, megvásárolom mindenestül; házastul, szolgálástul, gyógyulásostul kilóra megveszem őt! - Naámán halálosan meg van sértve, mert nem azt kapja, amit várt. Nem azt kapja, ami szerinte őt illeti. Nem azt kapja, amit vagyona, tekintélye, eredményei alapján érdemel. Nem azt kapja, amiért sok pénzt fizethet. Annyit kap, amit bárki kap: bárki bármikor megfürödhet a Jordánban. Büszkesége, pénze, hatalma kizárja őt abból, hogy ezt elfogadja. Pusztítóbb a lepra a szívében, mint a bőrén. Mert lenézi és megveti a többieket, mert úgy gondolja, ő többet érdemel, neki más jár, ő mindent meg tud venni.

A névtelen kislány után a névtelen szolgák lesznek azok, akik Naámánt, a büszke és gazdag embert a gyógyulás felé segítik: *„Atyám, ha a próféta valami nagyot parancsolt volna, azt is megtetted volna. Mennyivel inkább megteheted, amikor csak azt mondta, hogy fürödj meg, és megtisztulsz.”* Ez az evangélium szava: a nagy dolgot megtennéd, a sok pénzt odaadnád, a hatalmas áldozatot meghoznád – de nem kell. Nincs rá szükség, és nem is lenne elég. Miért nem fogadod el a kicsit, az egyszerűt? Miért nem tudod elfogadni azt, ahol a csoda úgy történik, hogy nem te cselekszel? Miért nem látod, hogy a gyógyulás, a kegyelem nem úgy működik, mint a pénz és a hatalom? Nem teljesítmény és nem vásárlás. Egyszerű engedelmesség az Istentől való szónak – ennyi az egész. Ennyi az egész? És hol van a pénzem, a tekintélyem, a hatalmam, a méltóságom? Seholy. *Lemész* a Jordánhoz (földrajzilag alacsonyabban fekszik, de az alázat mozzanata is benne van), megmerülsz, miközben mások néznek és csodálkoznak, esetleg mosolyognak. Mit merülget ott le és fel ez az előkelő idegen? Hatodik merülés, és még mindig semmi. Kétségbeesel? Feladod? Felrobbansz a haragtól? Hogy lehettem ilyen bolond!... Vagy engedelmes vagy az isteni szónak, és hiszel. Hiszed, hogy a hetedik után úgy lesz, ahogyan a próféta mondta. Bolondság,

mert miért jobb a hét, mint a hat, de érted már, hogy mi a lényeg. A bizalom, az engedelmesség, az egyszerűség. Hogy közben valami változik. Ott belül. A büszkeség és kontroll leprája tisztul. Már nem vagy különb, mint a többiek. Már nem hiszed, hogy a pénzed az úr. Már nem te tartasz a kezében mindent. A kegyelem átáradt a szíveden, átmosott mindent.

Ezután egy kívül-belül új ember tért vissza Elizeushoz. Kívülről olyan volt a bőre, mint egy gyermeké. Belül pedig olyan volt a szíve, mint egy kisgyermeké: „*Most már tudom, hogy nincs máshol Isten az egész földön, csak Izraelben.*” Ez egy új ember szava. Gazdag volt, befolyásos, hatalmas, az Úr népétől távol, azon kívül. Leprás lett, de a lepra újat hozott az életébe. Felismerte, hogy nem tud mindent megvenni – és megismerte a kegyelem erejét. Szabadon, hálával, Istent dicsőítve tér vissza hazájába.

II. A pusztulás története: Géházi és a pénz ereje

Ha Naámán annak a példája, aki a kegyelem munkája során kívülvalóból bentlévővé és sebzettből gyógyulttá lesz, Géházi története azt adja elénk, amikor valaki, akinek bent van a helye, kívülre sodródik, aki tisztának tűnik tisztátalannak bizonyul. Ha az első a nem keresztények megtérésének története, a második a keresztények romlásának példája. Az egyikben a kegyelem munkál a gazdag pogányban, a másikban a pénz hatalma munkál a szegény hívőben.

Naámán gyógyulása után ajándékot akar adni a prófétának, aki nem fogadja azt el. Hiába unszolja, Elizeus az Úrra esküszik, hogy nem fogad el semmit. Géházi azonban nem akarja elszalasztani a nagy lehetőséget: „*Lám, az én uram kímélte ezt az arámi Naámánt, és nem fogadta el tőle, amit hozott. Az élő Úrra mondom, hogy én majd utánafutok, hogy kapjak tőle valamit!*” Géházi szívében hatalmas erővel tör fel a vágy: „Istenemre mondom szerzek valamit”, vagy: „Úgy éljek, hogy ezt nem hagyom ki!” Géházi futva indul (fut - 2X) Naámán után, szalad, rohan a koncert. Minden gondolata erre fókuszál; élete nagy lehetőségét nem hagyja ki. Semmi áron nem hagyja ki, ha kell, kegyes mesét mond a készsleges Naámánnak a prófétatanítványok égető szükségéről; ha kell – micsoda vakmerőség! – még Isten emberének sem áttal hazudni. Mindezzel Géházi az Urat veti meg, hiszen azt hiszi, hogy minden titokban marad. A szentíró elmondja a véleményét: Géházi a „dombokhoz érkeve” veszi el a két szolgától a megszerzett juszt. A kifejezés úgy is fordítható, hogy a „sötétségbe érkeve” rejti el kincseit. Szívét elborítja a sötétség és vakság, ami annak a jele, hogy bár Isten csodái között jár, mindez már nem számít neki. Az Úr valóságos jelenléte, csodái, szentsége már nem tölti be a szívét. Egy ponton otthonossá, megszokottá, magától értetődő lett mindez számára. Annyira kiüresedett, annyira pusztán hagyomány, tradíció lett, hogy meg sem fordul a fejében, hogy nem csak Naámán és Elizeus, de a mindenható Isten eszén kellene túljárnia.

Mindez persze egészen konkrét okoskodással lopja be magát a szívünkbe. Géházi azt mondja magában, hogy miért ne fogadhatnánk el ajándékot Naámántól. Neki bőségesen van, én pedig itt – urammal, Elizeussal – szűkösen élek. Az éhínség évei ezek Izraelben – talán többen válságnak is hívták. Miért ne készülhetnénk a jövőre? Miért ne fogadnánk el valamit ettől az idegentől, aki vagyona egy jelentős

részét Izraeli portyázásokból szerezte? Uram szent ember, de nem elég gyakorlatias. Mi lesz, ha tényleg megjönnek a prófétatanítványok? Jobb, ha előrelátóak vagyunk...

Miért nem fogadja el az ajándékot Elizeus? Először, mert Naámán a pénz hatalmából tért meg. Még véletlenül sem gondolhatja, hogy az üdvösségért bármit fizethet. Másodszor, mert amit Naámán kínál, az túl sok. Elizeus, hasonlóan Jézushoz, el tudta fogadni azt az ajándékot, amely által Isten gondoskodott róla, étellel és szállással látta el. (Vö. a súnémi asszony, 2Kir. 4.8-10) Naámán mesés kincseinek és vagyonának azonban óriási vonzereje van, ami könnyen foglyul ejti a szívet. A nagy vagyon egész embert kíván – és miközben lehet vele Isten szerint való módon élni, könnyű általa elbukni. Ennek éppen Géházi a példája. (Lehet, hogy egy heti élelem reményében nem futott volna a sötétségbe...) Harmadszor, ezek az idők nem a meggazdagodás idői: *„Hát annak az ideje van most, hogy ezüstöt szerezz, és ruhákat, olajfákat és szőlőket, juhokat és marhákat, szolgálókat és szolgálókat végy?”* Géházi, szíved kapzsi indulata és hazugságaid által tiéd lett Naámán kincse, jól elrejtetted. Tiéd, a bentlévőé, az Isten dolgait ismerőé lett a szívbeli istentelenség, te választottad ezt. Legyen a tiéd Naámán bélpoklossága is, hogy lásd, milyen úton jársz... Géházi története a pénz által gúzsba kötött keresztény egyén és egyház története. A pusztulás története.

III. Hogyan adakozunk?

Mit tanít nekünk e két történet a pénzhez való viszonyunkról, közelebbről az adakozásról?

Az adakozás kérdését megelőzi az, hogy ki uralkodik a szívünkben? A leprás Naámán is tud adakozni, de nem hálából teszi. A leprás Géházi is képes erre, de ő sem örömmel teszi. A kérdés tehát nem az adakozás, hanem az, hogy a kegyelem ereje legyőzte-e már benned a pénz hatalmát? Legyen az a gazdagság büszkesége, vagy a szegénység kívánsága, vonzódása, a lepra az lepra. Lehetsz kívülálló, vagy bentlévő, a kegyelem az kegyelem. Az, hogy mire és hogyan használod a pénzed, tulajdonod, vagyonod, nem azon múlik, hogy sok van-e, vagy kevés (milyen relatív fogalmak!), hanem azon, hogy ki uralkodik a szívedben.

A gazdag Naámán leprás (kívül-belül) – tehát szegény. A szegény Elizeus is leprás (először csak belül, majd kívül) – ő is szegény. A szegény gazdag, és a szegény szegény. Együtt hallhatják meg az örömhírt Jézus ajkáról: *„Az Úr Lelke van énrajtam, mivel felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek.”* Jézus a Szentlélek erejével felhatalmazva örömhírt hirdet: *„szabadulást ... a foglyoknak, és a vakoknak szemük megnyílását.”* Jézus nemcsak annyit tesz, hogy megmutatja, szíved a pénz és az anyagiasság foglya. Jézus nemcsak annyit tesz, hogy elmondja, elvakított, a sötétségbe taszított a gazdagság iránti vágyódás, és az ebből fakadó cselekedeteid. Nem azért jött, hogy felhívja a figyelmed a veszélyre. Nem azért jött, hogy óvatosságra intsen. Nem azért jött, hogy tanácsokat adjon. *„Ma teljesedett be ez az írás a fületek hallatára”* – mondja. Itt van bennem a szabadulás. Itt van bennem szemeid megnyílása. Eljött, aki megszabadít. Eljött, aki kihoz a világosságra. Itt van, szól hozzád, aki szegény szíved megszabadítja. Jelen van, aki leprádat elmossa. Még ma

olyan lehetsz, mint az újszülött csecsemő. Csak szállj alá. Csak merülj meg hétszer a Jordánban. Csak hittel fogadd be szavát. Csak meg ne botránkozz benne, hogy elkergesd azt, aki érted van ma itt. ÁMEN!